

MPOVA YA MFUMU WUTUADISANGA BI NGUZI BIA KINZUNGIDILA FRPC(MU WUNKUFI) MU KEMBILA LUMBU KIANZA YA VIMBA KIVANANGA KIMPUANZA KUA MI MUANGISI MIA NSANGU KIA LUMINGU KIAKI 03/05/2020 KIA N'TANU MUN NGONDE YA NTANU MU MVU WA MAFUNDA MOLE YE MAKU MOLE

- Zi mpangi mi muangisi mia nsangu ba kento ye bakala
- Beno luena mu bi nguzi.

Lumbu kia ntanu mu ngonda ya ntanu ya konso nvu nzaya ya vimba yi kembelanga lumbu kia ki mpuanza mi muangisi mia nsangu. Bonso buluzeyi kimpuanza kiokio ki kitukidi mu tuku kia luve lua nsiku mia luve lua bantu(droit de l'homme) mu sona kia kumi ye vua muntu wa wonso wena ye luve ye kimpuanza kia vova mambu keta yindula, ka lendi mona wonga mu momo keti yindula musosa ka luakisa kua bantu bobo kaba zeyi moko. Mu tambula ye muangasa kondua kua ndilu.

Nsi eto ya congo yen si za nkaka ye nza ya nvimba, ba tambudidi mu vana kimpuanza ye landila momo makubua mu sono kia 24(maku mole ye ya) mu nvu wa funda di mosi ye nkama vu aye luvua ye sambanu (1996) nsiku wowo weti sikidisa nsadilu ya kimpuanza kiokio mu nsi eto ya congo(RDC) kadina diaka nfunu ko mu landila mambu mawunu.

- Zi mpangi muangisi mia nsangu mia ba kento ye bakala
- Beno luena mu bi nguzi

Nvu wawu wa 2020, nvu wa kisalu kuaku congo RDC kansi kisalu kiokio kieka kia vualangana mu diambu dia kimbevo kia corona virus. Tueti kembila lumbu kiaki ki wunu 3/5, ye ngudi a diambu : mi muangisi mia nsangu kondua kua kua wonga. Ngudi a diambu yayi yi sololo landila momo tueti mona mu nsi eto ye momo mavovoka kua bimvuka bitaninanga bisalu bia kimpuanza kia mi muangisi mia zi nsangu bonso JED, UNPC, ye RSF landila kimpuanza kia mi muangisi mia nsangu ku nsi eto RDC.

Dimonekene vo, mi muangisi mia nsangu beti mona mpasi za zingi, zubua mu diambu dia kondua kua kimpuanza mu bisalu biawu.

- Zi nsangu muna kisalu kiawu ye mfumu zozo bamana tula mi muangisi mia nsangu bafeti vovanga kaka mabu ma bawu, momo ma feti ko bayangidika bonso butuakala mufu bia luyalu lua ntama lua, kingolo, tulenda kambavo, matunda ma bantu. Bonso tuakala yimbidilanga nkunga wa djalelo.
- Mambu momo ma wonso meti tuma muangisi mia nsangu mu nsadilu yambi ya kisalu ye vova mualbu maluvunu meti bebisa mpe kisalu.

Zi mpangi mimuangisi mia nsangu mia ba kento ye bakala

Beno luena mu binguzi

- Tueti zingila mu kinzungidila kiokio nsangu zeti zieta mu nza ya nvimba mu nkumbu mosi. Vo nsangu zeti songa kaka ntalu ya bantu bobo ba fuidi ye babakamena kimbevo Coronavirus, ntalu ya zinzo zozo zi fuidi mu mvula ye tembo kiangolo, ntalu ya bantu bobo baluekolo mu bi tanzi kia bimpumbulu, bidi kia mbongo zeti yibua, bidi kia kioa bana beti fua nsatu ndilu yambi, lukalu lueti sala bisumbula, nzila zi mene fua, ntalu za kento beti salua mpuka zambi, mankaka meti vana wonga mu vovilamo kua bilandi bia binguzi.
- Kansi vo nsangu zeti vivila nsadilu za ntungulu za bantu mungindu za ntomboklo mu diambudia, konso diambu, konso mpasi zena tombola bantu ba bakala ye ba kento ye zi ntuenia mpasi ba baka nzengo.
- Mambu ma wonso basadilanga vo mawakene mu bi nguzi malenda vana nsatu kua bankaka, mu sosa nzila ye minu kua bantu bayingi.
- Imu diodio, wunu kinvuka kia bi nguzi bia kinzungidila tu bokele FPRC ye mintuadisi miandi bena nsatu mutombola mi muangi mia nsangu mu soba minzingidi, mu nsololo ya zi nvutu mo mina landila mambu ma nvundulu ya ntombokolo ya binvuama bia nsi ye luyalu lua nsi.
- Nsadulu yayi, ya yansika kutu yena kala kio beto mu sala ye klintuadi ye bi nguzi ye nkangu. Sungula mu nuanisa nsangu za luvunu, nvita yena ya yinene kua mimuangisi mia nsangu mu diodio ngieti bokila binguzi bia wonsono bia kinzungila bia nsi eto congo(RDC) biena mu kinvuka kia FRPC landila muzi mbanza zozo bena ba kembila lumbu kiaki kiena kia beto mi muangi mia nsangu mu nzila ya mandanda ya bi nguzi kina mana tua yindula bueyi tu feti lenda yindula diambu dia telemata bueti tufiti lenda tina nkuamusu. Za mpasi zeti mona mimuangisi mia nsangu ye kimpuanzakia binguzi bieto.

Lumbu kia nza ya ya nvimba kia kimpuanza kia muangi mia nsangu 2020. Ye veni nzila kua bi nguzi bia kinzungidila ye makanda ma wonso ma nsi eto ya RDC bena mu zimbanza 26 ba songa nduenga zawu mu kembila ye baka ma longi. Mu diodio ba vovila mambu bonso lutanunu lua mimuangisi mia nsangu ye nvangulu zambi. Kimpuanza kia bi nguzi ye muangi mia nsangu ye lutanunu lwa luyalu lua nsi ya congo. Munsamu mia wonso miomio miazia muangi mia nsangu, balenda sala mpasi mutombola ma balongoka ye bazeyimomo tubokidilanga vo, mansueki diambu dia lutanunu lua mi muangi mia nsangu. Muntangu ya nvualangani ye ntantani mu mambu matulua kua JED, RSF.

Landila kimpuanza kia binguzi bieto ye mi muangi mia zi nsangu dilombolo vo, kimpuanza, kia mambu kia kala mu binguzi bieto bia kinzungila bonso nkanda wa moyo wa FPRC ka sonika.

Bi nguzi bieto biena ye kimpuanza kia ba bonsono ba kento ye ba bakala kondua kua sola.

Mutala bi nguzi biobio ben aye kimpuanza, ye kimfumu kiawu kitukanga kua nkangu wawu basadila nga. Kimfumu kiokio kena kiawu mosi munguizani ya ndiatisulu ya kia bi nguzi bia kinzungila biena mu kabu dia FRPC.

Munzila yoyo, kinvuka kia FRPC beki mbebe ya kala bonso mpovi ye ntanini wa mimuangisi mia nsangu miamio kondua kua wonga, diambudia kimpuanza kia muangasa nsangu.

Mu diodio kimpuanza kia muangasa nsangu ye luvu lua vova, lueti lomba :

1. Kinzungidila kia minsiku mu nsamu mia bi nguzi bia bingi bia zi buka
2. Lusadisu kua mfumu za nsi ye lutanunu mu nsi ya kimpuanza

3. Minsiku mieti vana luvu mpasi muntu kazaya zi nsangu zeti vioka.
4. Bawu ba muanga zi nsangu zi vewa nga bena ye mabanza mu zaya nsangu beti vewa ye longoka zo.

Munzila yoyo bi nguzi ben aye mbebe yoyo ya kimfumu kiokio ba vewa bonso buena ye mpova za mfumu FELIX ANTOINE TSHISEKEDI lumbu kavuandusua mu kimfumu. Yi mu diodio katulendi manisa mpova zeto ko kondua kua lombua kua mfumu za nsi ya RDC. Vutukila mi nsiku miomio mia zengua diambudia kimpuanza tuka mu 1996.

- Zayakana kua bi nguzi bia nkangu ye binvuka biani mu mi nsiku miami mia vewa kwa bi nguzi bia kinzungidila ye makabu mawu. Vayikisa nsiku wa nsangu zeti vioka za zayakana kua nkangu.

Tambula lusadisua kua l'Etat mu diatisa bi nguzi biaki nzungidila ye makabu mawa kinumana ba sala kisalu nzilantuadi ye mfumu za nsi ye nkangu wa nsi ya vimba mutomba ntombokolo kuna ngiatikulu.

Dilombolo kua luyalu kavana fintangu mukatula zi mpaku zi kuamisanga binguzi bia kinzungila ye makabu mawa, musala salu kiaw= wu lu lokolo kia kimbevo jia Coronavirus

Kua babo bakutusadisanga mu mbongo ye mbakulu ba tatamana kaka kutusadisa ye vana mbakulu kua bi nguzi bia kinzungidila ye makabu mawa

Kua luyalu ye nkangu wa nvimba lua simba mi muangisi mia nsangu, bawu bena kulusadisa kia kimfumukiawu.

Mu diodio mi muangisi mia nsangu ye bi nguzi biawu basakisalu kiawu kondua kua wonga, nzo ya mi minsoniki ya kala ye kimpuanza.

Kua zi mpangi mi muangisi mia nsangu za ba kento ye ba yakala

Kua bena mu bi nguzi

Muanga nsangu mu kimpuanza idiodio dieti lombua mu ntangu yayi diambu dia tuena ye kimbevo kia Coronavirus kieti kutu kuamisa imu diodio dieti lombua kua mfumu za nsi mu sadisa bi nguzi ye muangisi mia nsangu ba vovela kimbevo kieti kuamisa nza ya nvimba(Coronavirus)